

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії
Кафедра всевітньої історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання громадянської освіти в школі

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)
Спеціалізація 014.03 Історія
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
історії України і методики
викладання історії
Протокол № 2 від 1 вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика викладання громадянської освіти в школі
Викладач (-і)	Щербін Л.В., к.і.н., доцент
Контактний телефон викладача	lilia.scherbin@pnu.edu.ua
E-mail викладача	
Формат дисципліни	заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Щоп'ятниці, 14.00. – 15.00.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є методика громадянської освіти в школі. Навчальна дисципліна спрямована на опанування завдань, структури, змісту і специфічних особливостей курсу, застосування різних форм організації навчальної діяльності.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є сприяння поглибленню знань майбутніх вчителів з теоретичних основ методики викладання громадянської освіти.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є ознайомлення з ефективними формами організації навчального процесу, методами і прийомами навчання на сучасному етапі розвитку освіти; формування практичних умінь і навичок, необхідних для забезпечення ефективного навчання; формування у студентів розгорнутого уявлення про громадянське суспільство та його інститути, структуру, функції; ознайомлення з основними теоретико-методологічними підходами до аналізу громадянського суспільства та аналіз основних моделей громадянського суспільства, а також ролі у його функціонуванні громадських рухів легально-конструктивного спрямування.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>ЗК 1 Здатність здобувати знання, самостійно шукаючи й опрацьовуючи інформацію, застосовувати їх у практичних ситуаціях діяти відповідально і свідомо на засадах усвідомлення цінностей громадянського суспільства; застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 4 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування інших щодо досягнення спільної мети, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 5 Здатність генерувати нові ідеї, виявляти і розв'язувати проблеми у сфері професійної діяльності, приймати обґрунтовані рішення.</p> <p><u>Фахові компетентності:</u></p> <p>ФК 1 Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>ФК 2 Здатність використовувати інновації у професійній діяльності, проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.</p> <p>ФК 3 Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.</p> <p>ФК 4 Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.</p>	

ФК 5 Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати в них обґрунтовану позитивну самооцінку, враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості.

ФК 6 Здатність до конструктивної та безпечної, рівноправної й особистісно зорієнтованої взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Результати навчання:

РН-2 Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН-3 Називає і описує основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість.

РН-4 Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.

РН-5 Описує методiku розробки освітніх проєктів, пояснює зміст та призначення їх етапів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	6
самостійна робота	80

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	014 Середня освіта (Історія)	перший	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Завдання та зміст громадянської освіти			8
Тема 2. Становлення громадянської освіти в Україні			10
Тема 3. Особливості підручників з громадянської освіти			10
Тема 4. Прийоми та методи навчання		2	8
Тема 5. Організація й проведення практичних занять з громадянської освіти	2		8
Тема 6. Оцінювання на уроках громадянської освіти			10
Тема 7. Громадянська освіта у контексті завдань НУШ	2		8
Тема 8. Громадянська освіта в умовах російсько-української війни		2	8
Тема 9. Інтерактивні техніки у системі громадянської освіти		2	10
ЗАГ:	4	6	80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Підсумковий контроль рівня знань та успішності здобувачів відбувається у формі заліку. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 20 балів), балу за контрольну роботу (максимально 50 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 30 балів) та в сукупності становить максимально 100 балів.
Вимоги до письмових робіт	Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з дисципліни.
Семінарські заняття	У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики. Оцінювання знань та науково-пошукової роботи здобувачів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» і виконання усіх видів робіт.
Підсумковий контроль	Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Для того, щоб одержати залік, необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 50 балів.
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Письмові роботи: Контрольна письмова робота має бути виконана на останньому семінарському занятті. Академічна доброчесність: Як викладач, так і здобувач, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ https://pnu.edu.ua/polozhennia-prozapobihannia-plahiatu/ У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.</p> <p>Відвідування занять олітика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – п'ятниця, 14.00 год. – 15.00 год</p> <p>Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf</p>	
8. Рекомендована література	
1. Армашова НВ. Шляхи формування громадянської компетентності учнів на уроках	

- суспільствознавчих дисциплін. Методичні розробки для вчителів історії, правознавства та громадянської освіти. 2019:11.
2. Громадянська освіта в умовах безпекових викликів і загроз : навчальний посібник / за ред. А. М. Круглашова, Н. Ю. Ротар, І. В. Цікул. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2022. 184 с.
  3. Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи. Аналітико-методичні матеріали / кол. автор. ; за заг. ред. О.М.Топузова ; укл. М.В.Головко. Київ : Педагогічна думка, 2021. 192 с.
  4. Кінд-Войтюк Н. Особливості методики викладання історії та суспільствознавчих дисциплін в закладах освіти. *Літопис Волині*. 21 (Чер 2019). С. 130–136.
  5. Контроль освітніх результатів учнів ліцею в умовах інтегрованого навчання : методичний посібник / Ільченко В. Р., Гуз К. Ж., Засекіна Т. М., Ільченко О. Г., Гринюк О. С., Антонюк М. А., Олійник І. М., Білик Н. І., Ляшенко А. Х., Педенко В. П.. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 150 с.
  6. Кришмарел В. Ю., Малієнко Ю. Б., Мацейків Т. І., Ремех Т. О. Актуальні питання компетентісно орієнтованої методики навчання історії та громадянської освіти в ліцеї : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 334 с.
  7. Медіаосвіта в огні. Методичні рекомендації для вчителів курсу «Громадянська освіта»/«Історія». Навчально-методичний посібник / Потапова В. І., Дегтярьова Г. А., Мокрогуз О. П., Желіба О. В, Ковач І. М./ за редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф., Євтушенко Р. І. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 61 с.
  8. Модельна навчальна програма «Досліджуємо історію і суспільство. 5– 6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти / Пометун О. І., Ремех Т. О., Малієнко Ю. Б., Мороз П. В. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSHpoetap.z.2022/Hromad.ta.istor.osv.hal/Doslidzhuyemo.istoriyu.susp.5-6-kl.intehr.kurs.Pometun.ta.in.14.07.pdf>
  9. Паламарчук О. О., Біда О. А. Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство» Черкаси, 2015. 57 с.
  10. Пометун О, Ремех Т. Практичний довідник учителя громадянської освіти: метод. посіб. Київ. 2018.
  11. Пометун О., Гупан Н. Методика розвитку критичного мислення учнів ліцею на уроках історії: методичний посібник. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 250 с.
  12. Ремех Т. Активне навчання учнів як умова реалізації інтегрованого змісту курсу «Досліджуємо історію і суспільство». Управління якістю освіти в умовах реалізації формули НУШ : збірник мат. наук.-практ. конф. Луцьк : ВІППО, 2022. С. 93–95. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/732760/>
  13. Ремех Т., Пометун О. Методика навчання учнів ліцею громадянської освіти : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 222 с.
- Інформаційні ресурси
14. Інститут модернізації змісту освіти <https://imzo.gov.ua/>
  15. <https://www.citizen.in.ua/>
  16. <https://www.novadoba.org.ua/>
  17. Нова українська школа <https://nus.org.ua/>
  18. Міністерство освіти і науки України <https://mon.gov.ua>